

Анкета за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП

- март 2023 година -

Анкетата за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП¹ за периодот 2023 – 2025 година, спроведена во март², покажува нагорна ревизија на очекувањата за просечната стапка на инфлација, додека во однос на очекуваниот раст на БДП покажува мала надолна ревизија. Економските аналитичари ги поврзуваат ваквите очекувања пред сè со ефектите, времетраењето и текот на воениот судир во Украина, при што нагласуваат дека сè уште постои висок степен на неизвесност околу текот на идните случувања.

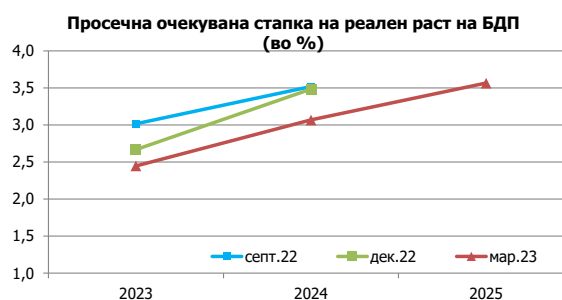
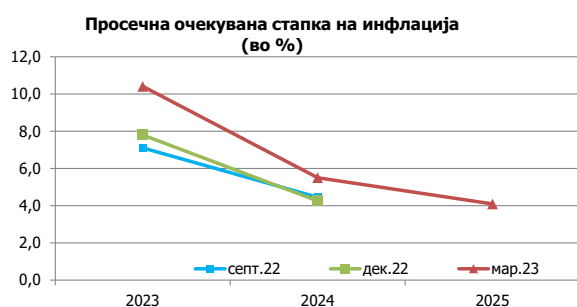
Во однос на **инфлацијата**, очекувањата и натаму упатуваат на нејзино постепено забавување, по високите остварувања во 2022 година кога таа во просек достигна 14,2%. Имено, очекувањата на испитаниците упатуваат на просечна стапка од 10,4% за 2023 година (7,8% во претходната анкета) и 5,5% за 2024 година (4,3% во претходната анкета). На среден рок, за 2025 година, испитаниците очекуваат натамошно стабилизирање и просечна стапка на инфлација од 4,1%. Како фактори, главно за 2023 година, и натаму се посочуваат продолженото траење на војната во Украина и повисоките цени на увезените добра, како што се цените на храната и енергијата, нарушените глобални синџири на снабдување, како и неизвесноста околу разрешувањето на воениот конфликт и продолжувањето на поставените санкции и трговски рестрикции. Исто така, испитаниците сметаат дека најавените зголемувања на платите и пензиите, како и евентуалните влошувања во снабдувањето со енергија и порастот на цените на регулираниот пазар би можеле да доведат до евентуални дополнителни инфлациски притисоци. Од друга страна, се очекува дека мерките што ги преземаат носителите на монетарната и на фискалната политика делумно ќе го ублажат ценовниот раст. Испитаниците очекуваат и дека повисоката споредбена основа од 2022 година, посебно во втората половина од годината, ќе придонесе за забавување на инфлацијата во 2023 година.

Во поглед на економската активност, кај очекуваната стапка на раст е направена мала надолна ревизија. За 2023 година испитаниците очекуваат економски раст од 2,4% (2,7% во претходната анкета), а за 2024 година се очекува раст од 3,1% (3,5% во претходната анкета). За 2025 година, испитаниците очекуваат постепено забрзување на растот по што би се искачил на 3,6%. Притоа, најголемиот дел од испитаниците очекуваат прелевање на негативните ефекти од 2022 година и слични движења и во 2023 година, додека за 2024 и 2025 година се очекува постепено подобрување и малку повисоки стапки на раст. Во однос на факторите, испитаниците посочуваат на неизвесноста од идниот тек на воениот конфликт во Украина, како и идните движења на цените на енергијата и храната на светските берзи и проблемите во синџирите на

¹ Во 2017 година, Народната банка на Република Северна Македонија направи промена во анкетното истражување „Анкета за инфлациските очекувања“, коешто е преименувано во „Анкета за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП“, чијашто нова структура го следи кварталниот прашалник за професионални прогнозери (Quarterly Survey of Professional Forecasters, https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/survey_of_professional_forecasters/html/index.en.html), што го спроведува Европската централна банка (ЕЦБ), а воедно ја промени и структурата на примерокот, којшто сега е составен само од економски експерти.

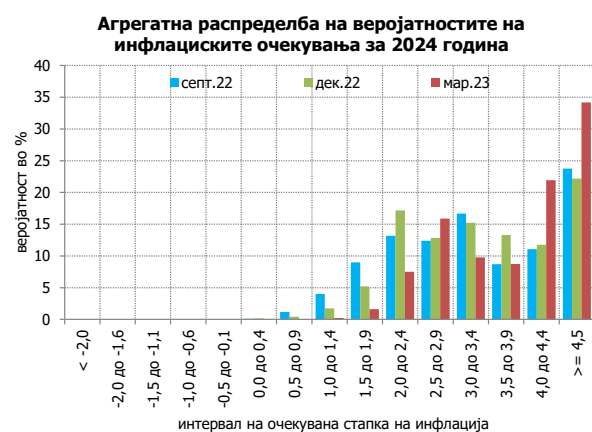
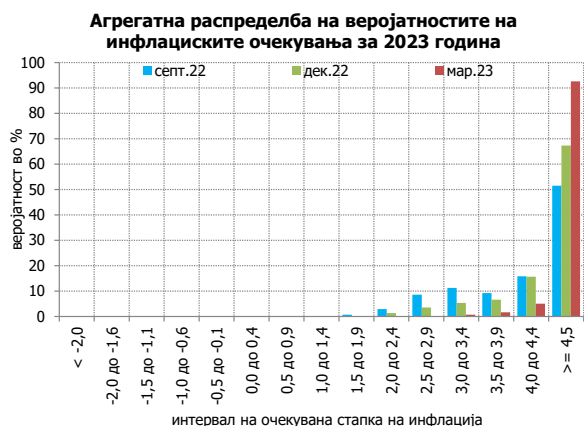
² Анкетата се спроведуваше во периодот од 9 до 16 март 2023 година.

снабдување. Врз растот може да делуваат неповолно и намалената домашна и странска побарувачка, воздржаноста на домашните и на странските инвеститори, при почнато затегнување на монетарната политика во глобални рамки. Исто така, испитаниците и натаму ги наведуваат неизвесноста поврзана со домашниот политички амбиент, како и со текот на преговорите со ЕУ, како потенцијални ограничувачки фактори за економскиот раст во следниот период. Од друга страна, испитаниците сметаат дека економските мерки преземени за справување со енергетската криза и за поддршка на населението и компаниите, како и растот на платите би можеле да придонесат за раст на личната потрошувачка и на инвестициите во алтернативни извори на енергија, што би се одразило позитивно врз економскиот раст. Исто така, побрзиот напредок на преговорите за интеграција во ЕУ, враќањето на оптимизмот кај субјектите во економијата (кај потрошувачите и инвеститорите), поефикасното спроведување на капиталните инфраструктурни проекти, како и остварувањето на плановите за заздравување и за забрзан економски раст и реформите во фискалната политика, би можеле да имаат позитивно влијание врз растот и да придонесат за побрзо посткризно закрепнување на економијата, на среден рок.

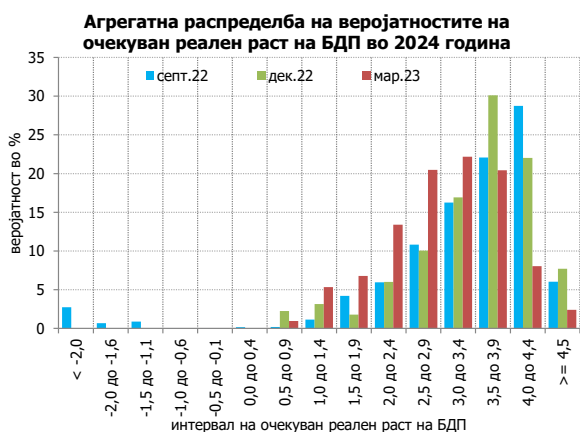
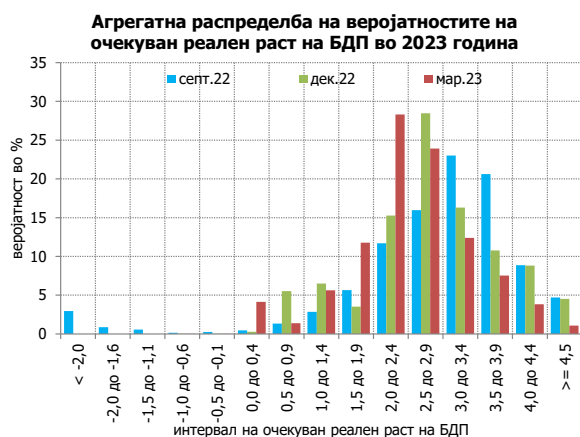

Во рамките на Анкетата, испитаниците даваат и свој поглед за **распределбата на веројатноста за остварување определени стапки во зададен интервал**. Овие оценки се користат за создавање на агрегатната распределба на веројатностите³. Агрегатната распределба на веројатностите за остварување на дадените стапки на инфлација и БДП во петнаесет интервали е прикажана на следниве графикони, а резултатите главно се совпаѓаат со стапките што ги очекуваат испитаниците.

³ Агрегатната распределба на веројатностите претставува просек од оценетите веројатности од испитаниците за секој интервал на очекувана стапка на инфлација и стапка на раст на БДП.

Во однос на очекувањата за **стапките на инфлација**, распределбата на веројатностите за 2023 и 2024 година упатува на поместувања и поголема концентрација кон интервалите на очекуваната стапка.

Во услови на мало надолно поместување на очекуваната **стапка на раст на БДП** за 2023 и 2024 година, поместувањата во распределбата на веројатностите се главно во надолна насока, при поголема концентрација во и околу интервалот на очекуваната просечна стапка.